

Nytt från

nr 2 2025

UPPSALA- ROSLAGS-

kretsen

6-timmars-
seglingar
Autorouting
Yxlan

Svenska Kryssarklubben
Uppsala-Roslagskretsen

Det syns när våra kunder är nöjda

Svenska
Kryssarklubben

Svenska Sjö

010-490 49 00
dygnet runt

www.svenskasjo.se

Beräkna din premie idag, och välkommen att kontakta oss om du har några frågor kring din båtförsäkring.

Välkommen att försäkra din båt hos oss

Svenska Sjö är specialister på båtförsäkringar och har som ambition att erbjuda våra försäkringstagare kunnig, snabb och smidig skadehantering till låga premier. Dessutom ger vi våra försäkringstagare direkt återbäring på överskottet.

Tillsammans med båtorganisationerna arbetar vi ständigt med att utveckla **de bästa båtförsäkringarna** och trygghetslösningarna för dig och din båtklubb.

Som medlem i Svenska Kryssarklubben försäkrar du din båt extra förmånligt, utöver andra rabatter såsom förarintyg.

Sedan 1967 har vi tryggt båtägare och båtklubbmedlemmar i hela landet, så nästa gång nån vinkar, är det kanske en i gänget.

Svenska Sjö är stolta över att vara ägda av riktigt båtfolk, tillsammans utvecklar vi det svenska båtlivet.

Svenska Sjö

Vi delar Båtlivet med dig

Vid rodret

Aprilväder! I skrivande stund faller ett lätt snöfall, temperaturen som tidigare i veckan nådde +20 grader är nu nere på nollan, eller strax under. Med andra ord aprilväder. Men, med sjösättning för många av oss bara om några veckor, så man får sätta på en varm tröja och hugga i med iordningställandet! För vår del handlar det en hel del om bottenfärg. Bottnen renskrapades i höstas, men vi har fortfarande inte helt bestämt vad vi ska ha för bottenfärg. Tål att tänka på!

Foto Svitlana Johnson.

Kryssarklubben bjuder in till Rådslag två gånger per år. Då inbjuds två representanter för varje krets för att diskutera både små och stora frågor. I slutet på mars deltog undertecknad samt Lennart Beckman i rådslaget som mycket handlade om framtidsfrågor, inte minst mot bakgrund av ett medlemstapp på cirka 10 % under en längre tid. För vår del i Uppsala-Roslagskretsen har utvecklingen inte varit lika negativ, men med hög medelålder på medlemmarna måste också vi seriöst tänka på framtiden. Kryssarklubben har arbetat med att fräscha upp och förbättra de material vi har för att presentera oss. Man arbetar också med olika modeller för att belysa värdet av medlemskap i SXX. Det finns också planer på en ny navigationsapp som ett alternativ till de appar som idag finns tillgängliga. Man har också för avsikt att lansera en ny värvningsaktivitet senare under året, i samverkan med Svenska Sjö.

Vår krets är bland de mindre och styrelsen har under en tid funderat på hur vi, med begränsade resurser, kan erbjuda medlemmarna ett breddat utbud av intressanta aktiviteter. Vi hade förra året en träff med Västra Mälarkretsen som resulterade i ett utbyte av information om olika aktiviteter. Man kan på Facebook hitta *SXX Västra Mälarkretsen* och där ta del av deras aktiviteter. På motsvarande sätt informerar vi våra vänner i Västra Mälaren om våra programkvällar, planerade eskadrar m m. Nu i vår kommer för övrigt en eskader från Västra Mälaren till Uppsala, i slutet av maj. Kan vara trevligt att träffa nya seglarvänner vid ett sånt tillfälle! Ganska nyligen hade vår krets också ett motsvarande mycket givande möte med Eggegrund. De erbjuder också oss, våra medlemmar, att ta del av deras aktiviteter. Du kan se vad som händer i Eggegrund på Facebook *SXX Eggegrundskretsen*. Här finns fyra olika återkommande eskadrar, bland annat en eskader till Åland i månadsskiftet maj/juni. Avslutningsvis; vår krets finns nu också på Facebook. Kolla in *SXX Uppsala-Roslagskretsen* där vi kommer att lägga in aktuella händelser, bilder och annat. Trevlig segelsommar!

Ebbe Johnson, kretsordförande, carlebbe@hotmail.com

Nya medlemmar

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna till SXX Uppsala-Roslagskretsen, kretsen som vill samla Kryssarklubbare i de nordliga delarna av Mälaren och Roslagen.

Vi hoppas att våra nya medlemmar ska finna nytta och nöje i sitt medlemskap och samtidigt finna gemenskap med andra båtänner. Är du ny medlem, men ditt namn ännu inte har hunnit föras in i listan, är du ändå lika välkommen!

Karolina Arnold	Knivsta	Annie Rydgård Reizenstein	Farsta
Hannah Berndtsson	Solna		
Alexander Gandal	Täby	Alma Sandström	Lidingö
Simon Hagner	Uppsala	Carlos Santos Costa	Stockholm
Martin Juhlin	Bromma	Hillevi Skoglund	Leksand
Sandra Madstedt	Bromma	Mattias Skoglund	Leksand
Alma Moqvist	Uppsala	Roland Tipner	Uppsala
Folke Moqvist	Uppsala	Bengt Tjellander	Uppsala
Frida Moqvist	Uppsala	Alexander Viklund	Solna
Märta Moqvist	Uppsala	Algot Von Reybekiel	Farsta
Klas Petersson	Uppsala	Ulf Öhrvall	Uppsala

Foto Ebbe Johnson.

Medborgarskolans sjölivskurser

Kryssarklubben har avtal med Medborgarskolan Uppsala att kretsens medlemmar får 200 kronor i rabatt på ordinarie sjölivskurser i Uppsala (ej SRC). Bäst sättet är att boka direkt med verksamhetsansvarig, Åse Granberg, 010-157 57 57, eller ase.granberg@medborgarskolan.se. Ange att du är medlem i Kryssarklubbens Uppsala-Roslagskrets. Medborgarskolans kursutbud hittar du på www.medborgarskolan.se

Framför stäven

start måndag 26 maj

Försommarskader "Mellan hägg & syren"

Läs mer på sidan 16.

sommaren 2025

6-timmarsseglingar

Läs mer på sidorna 4–7.

måndag 13 oktober

Programkväll

Ämne meddelas senare.

måndag 3 november

Årsmöte

Därefter förstärkt fika och kortare program.
Kallelse och dagordning kommer i nästa nummer av denna tidning.

i början av december (preliminärt)

Programkväll

Ämne meddelas senare.

Foto Ebbe Johnson.

Programkvällar vanligen:

Tid: kl 19.00

Plats: Uppsala Segelsällskaps klubbhus,
Skarholmsvägen 2, Uppsala (buss 11,
Lyssnavägen). Ej deltagaravgift. Kretsen
bjuder på fika.

Kretsen på YouTube

Många av programkvällarna läggs ut på YouTube
i direktsändning och kan även ses i efterhand.
Se Uppsala-Roslagskretsens hemsida för
närmare information.

SXKs Uppsala-Roslagskrets inbjuder till:

Vårkvarten (6-tim)
söndag 15 juni 2025 kl 10
Höstkvarter,
söndag 17 aug kl 10.

Vem vinner skepp och fat i år?

Start utanför ESKs klubbhus

Segla så långt du hinner under 6 tim.
på vår bana med 13 punktmärken i
Ekoln och Gorran. Varje banben får
seglas högst 2 ggr oavsett riktning...
Det gäller att planera... Den som seglat
längst efter SRS-korrektion "vinner"!

*Starthandlingar kan hämtas sista veckan i klubbhusen
på ESK och USS. Vi bjuder på fika efteråt i ESKs
klubbhus. Lämna helst loggbladet vid fikastunden.
Ingen startavgift, anmäl dig bara och kom med!*

*Info och anmälan i "Kvarter-kassen" i ESKs och USS
klubbhus eller via epost till*

Tore.Ericsson@fysik.uu.se, 070-2952544

Sue Wincent Dodd sudo@live.se 072-1820566

Kjell Lindberg c26@telia.com 072-7007722

Gratis, evenemanget för alla!

Välkomna!

Lördag 14 juni

Start och mål vid valfri punkt. Segla så långt som möjligt från start 11.00 till målgång 17.00. Alla båtar med ett aktuellt SRS-tal kan delta. Det är även möjligt att segla individuellt vid valfritt datum.

Starthandlingar hämtas på sxk.se/uppsala-roslagskretsen

För mer information:

Andreas Rönberg 076-128 04 71

karonnberg@gmail.com

Mikael Christiansson 070-237 05 10

christianssonmicke@gmail.com

Svenska Kryssarklubben
Uppsala-Roslagskretsen

Kvartarna firar 25-årsjubileum!

Kretsens första 6-timmarssegling ägde rum den 16 september 2000 och några år senare utökades arrangemanget till två seglingar per år, Vår- och Höstkvarten. Hösten 2012 infördes ett vandringspris (mässingsfatet) för Höstkvarten och 2013 tillkom ett vandringspris för Vårkvarten (skeppet). Därefter har kvartarna genomförts med vandringspris varje år utan uppehåll. Så hur har det gått för jubilaren?

Sjunkande antal

Under de första åren var det omkring 15 startande båtar per tillfälle, men på senare tid har medeltalet sjunkit till ungefär 10. Varför har deltagarantalet sjunkit?

Tänkbara förklaringar kan vara att nöjesutbudet har ökat i takt med att levnadsstandarden har stigit. Många intressen ska då samsas under helgens lediga tid, så det blir mindre tid för en seglats. Dessutom har båtstorleken ökat under senare år, vilket krävt mer planering för att delta i en 6-timmarssegling. Ensamseglare seglar ibland i kvarten men oftast då i mindre båtar. När vi seglar våra kvartar i juni och augusti och vädret är fint, är det ofta hög aktivitet i hamnen – men på fjärden är det glest mellan de segelbåtar som bara seglar för seglatsens njutning. Vi som då seglar våra 6-timmars har nästan Ekoln och Gorran för oss själva. Flera båtar vilar vid kaj i väntan på semesterns seglats. Och därefter ligger båten stilla i väntan på upptagningen!

Anpassningar

Hur har kvartarna ändrats och anpassat sig till den nya tidsandan under åren som gått? Vi har gjort det väldigt enkelt att delta – loggblad, karta m.m. finns både i hamnen och på hemsidan. Vi har tillåtit att starta och gå i mål vid godtyckligt punktmärke, med syftet att nå fler seglare med hemmahamn utanför Skarholmsområdet, t.ex. Örsundsbro, Sånkan och hamnarna söder om Skoklosterfjärden. Ytterst få deltagare har kommit från dessa hamnar. Eftersom de inte kan vara med på samkvämet efteråt i ESK:s klubbstuga, är det nog inte så attraktivt att delta. Den gemensamma träffen efteråt med fika och resultatuträkning tycks vara ett viktigt moment i 6-timmars. Tyvärr har vi inte kunnat införa motsvarande träffar efteråt på Singöfjärden med hög närvaro. Tänkbara startpunkter, t.ex. vid Östhammar, Harg, Herräng, Öregrund, Grisslehamn, ligger för långt ifrån varandra för en gemensam samling efteråt. Deltagarantalen i Singösexorna har också alltid varit lägre än i Kvartarna.

Deltagarnas utveckling

Vi vill också att 6-timmars ska vara ett utbildningstillfälle. En viktig faktor för att segla långt på 6 timmar är tidsplaneringen. Som exempel ligger de närmaste punktmärkena utanför start/mål linjen vid ESK 1,7 M bort för Kvartarna. Att då planera så att man kommer i mål bara 5–10 minuter före seglingstidens 6 timmars utgång (övertid ger avdrag) kräver mycket god planering. Vad sker med vindriktning och styrka? Vilken är min båtfart mot målet i rådande vindregister? Många seglare deltar nästan varje år och med tiden har planeringen blivit märkbart bättre, helt i enlighet med SXX:s anda att stödja den lite längre, planerade seglingen. Nuförtiden är det inte ovanligt att flera tävlande kommer i mål nästan på minuten!

Datum

Det har blivit en tradition att Vårkvarten går söndagen före midsommar och Höstkvarten någon av söndagarna i senare delen av augusti. Singösexan går sista lördagen före midsommar. Det är så även 2025, Singösexan går 14 juni (det går också att segla Sexan vid valfritt datum men start kl 11), Vårkvarten går 15 juni och Höstkvarten 17 augusti med start kl 10. Välkommen att delta!

Tore Ericsson för Uppsala-Roslagskretsens 6-timmarskommitté

Deltagarna pustar ut efter Höstkvarten 2022.

Foto Tore Ericson.

Automatisk ruttbeskrivning

Ny GPS-plotter är inköpt. Uppdaterade sjökort, lite större bildskärm och massor med nya funktioner och finesser. Nu ska den testas!

Vi ligger på svaj i en skyddad flad strax norr om Singö men ska vara tillbaka till Östhammar och Uppsala innan kvällen, Sträckan är, kortaste vägen, ca 10 M om man passerar genom sundet mellan Raggarö och Slätö. En alternativ väg är att gå söderut till Singöfjärden och sedan följa den i sjökortet markerade och utprickade farleden till Östhammar, men det blir några M längre.

Jag sitter och bökar med olika menyer för att göra en rutt när det dyker upp en ”knapp” på bildskärmen – ”Autorouting”. Denna funktion och finess kan beräkna och ange en lämplig rutt – färdväg – för att komma till en angiven plats, liknande Google Maps. Jag blir nyfiken om den klarar att hitta vägen genom Raggarö sund, eftersom djupet i den smalaste delen av sundet är mörkblått i sjökortet men djupare än 3 m när man mäter.

Sagt och gjort; jag markerar Östhammar som slutmål och trycker på ”Utför autorouting”. Det tar några sekunder innan plottern meddelar att sträckan är nära 20 M och beräknad tid 4 timmar med 5 knop.

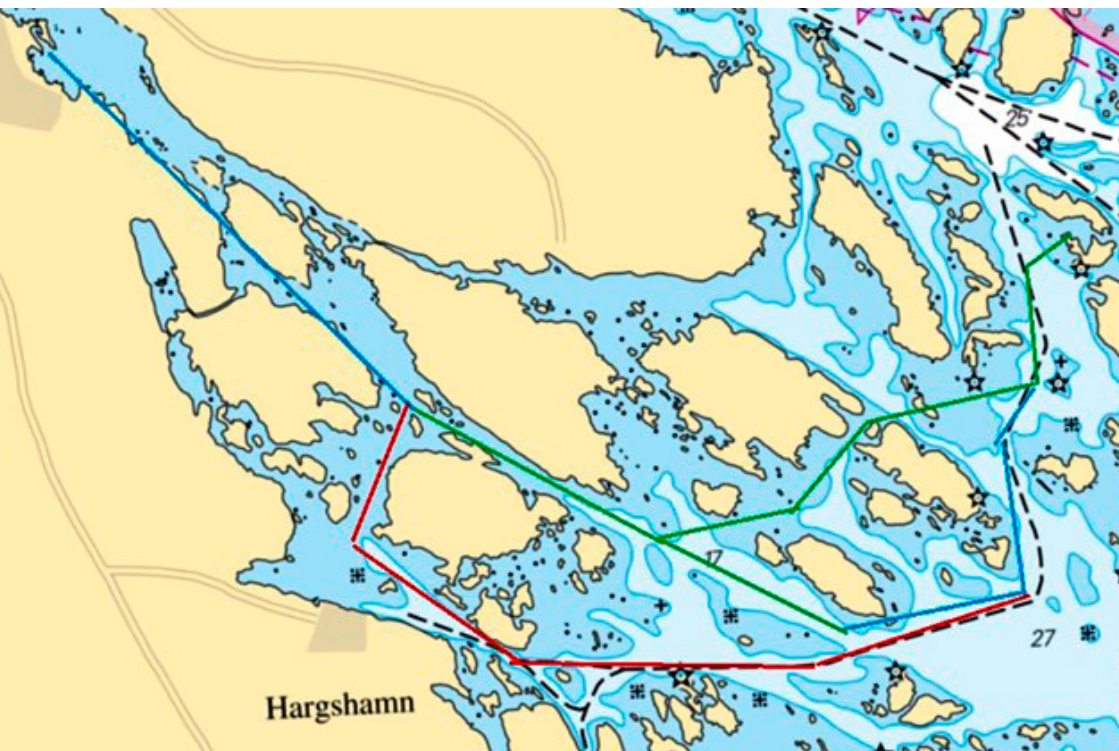
Vad kan man säga om resultatet av detta försök?

Funktionen Autorouting ledde oss otvivelaktigt till destinationshamnen. Autorouting hittade emellertid varken den kortaste vägen (genom sundet mellan Raggarö och Slätö) eller den hundraåriga och utprickade farleden från Singöfjärden in till Östhammar.

Det förslag som Autorouting presenterade följde den utprickade farleden till Hargshamn (röd), Från Hargshamn ska man sedan passera en outprickad väg tills man når den utprickade farleden till Östhammar. Denna outprickade del är, om inte svårnavigerad, inte heller direkt enkel, då det finns flera uppgrundningar och bränningar som man måste vara uppmärksam på. Någon vinst i form av högre säkerhet eller kortare väg, jämfört med den etablerade farleden, finns inte.

Varför föreslår Autorouting den farleden till Hargshamn? Om man studerar datering (och därmed ”kvaliteten”) på sjömätningarna i området kan man ana en bakgrund till resultatet. Farleden in till Hargshamn är nyligen sjömått och data uppfyller de senaste kraven FSIS 44. Den utprickade farleden från Singöfjärden in till Östhammar och skärgårdarna däromkring, inklusive sundet mellan Raggarö och Slätö, baseras däremot på äldre data (sjömått före 1940). Autorouting verkar utgå från kvaliteten på djupdata snarare än möjliga färdvägar, även om de är etablerade sedan länge.

Den gröna linjen visar kortaste vägen till hemmahamnen Östhammar i övre vänstra hörnet i bilden. Den blå linjen visar den etablerade och utprickade farleden. Den röda linjen visar autoroutingens förslag.

Merdelen av sjökorten över våra skärgårdar baseras på gamla sjömätningar och har sedan uppdaterats efter hand. Autorouting, i sin nuvarande form, verkar hänvisa till att man ska följa etablerade och nyligen sjömätta farleder. Värdet av funktionen är tveksam. Vilka erfarenheter har andra?

Andras erfarenheter är välkomna till

Kjell Pernestål kjell.pernestal@gmail.com

Kryssarklubsbojen vid Gässten, strax norr om Svartklubben. Position ca 60°12,10'N 18°47,62'E. Utlagd och fotograferad av kretsens hamn- och farledskommitté.

Bojarna är populära!

SXK:s blå bojar är populära bland medlemmarna! Det är egentligen inte så konstigt – förtöja vid en boj efter att seglat en hel dag är tacksamt. Inget ankare, inga linor i land, inga fendrar, ingen oro för draggande ankare – bara en lina till bojen och allt är klart.

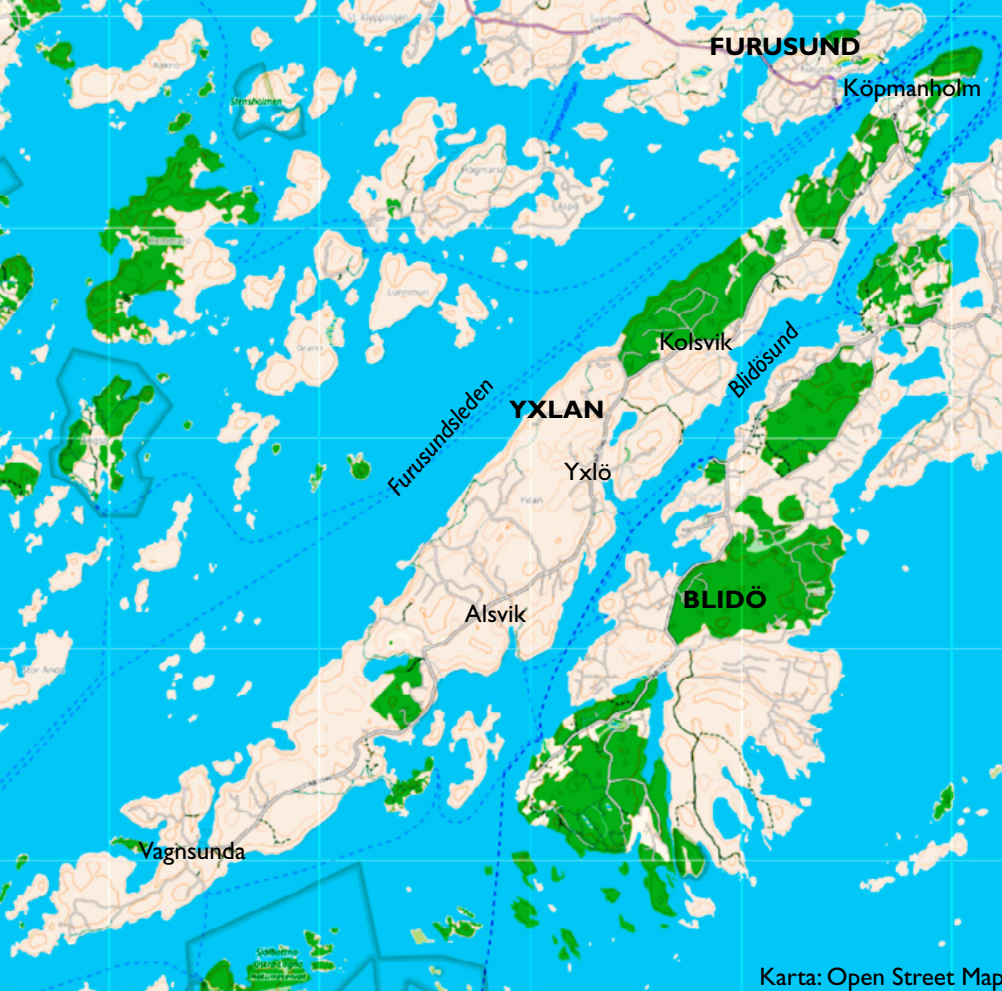
Bojarna verkar även ha blivit mål för till exempel en helgsegling. Man seglar ut till en boj, krokar fast sig och har en skön helg för att sedan segla hem till måndagens vedermödor. Kom ihåg att beakta regeln att efter 24 timmar ska man vara beredd att lämna bojen om någon annan medlem vill utnyttja bojen.

Det behövs alltså fler bojar! Bojarna läggs ut av Uppsala-Roslagskretsens hamn- och farledskommitté, av ideellt arbetande medlemmar. Det behövs flera som ställer upp!

För att utvidga servicen till kretsens medlemmar och andra Kryssarklubbare vill styrelsen undersöka om en enkel uthamn med förberedda förtöjningsmöjligheter kan inrättas. Fler kan samlas och träffas och ha utbyte av mötet med andra kretsmedlemmar. Arbetet görs av hamn- och farledskommittén. Vill du vara med så kontakta kretsens hamn- och farledskommitté.

I förra numret av Nytt från Uppsala-Roslagskretsen påbörjades en artikelserie om våra seglingsvatten – Norra Roslagen. Planen är att avsluta med artiklar om naturhamnar och farleder. Vill du vara med i arbetet? Varje hamn ska besökas, beskrivs och fotas m m.

Ta kontakt med *Kjell*
kjell.pernestal@gmail.com

Yxlan

Yxlan – den långa ön mellan Furusundsleden och Blidösund – är en plats som vår kretsmedlem Richard Åkerberg är välbekant med. Här bjuder han på några glimtar från ön och dess historia.

Yxlan i Roslagens famn

”Lurviga Roslag o Sjöland, Du häver Dig halvdränkt ur havet” – så börjar Evert Taubes *Gammelvals i Roslagen*. För 6000 år sedan hävde sig Yxlans högsta höjder halvdränkta ur dåtidens hav, och först på vikingatiden får ön den form som vi i dag känner. På 1200-talet nämns Yxlan i den seglingsbeskrivning som brukar kallas *Kung Valdemars segelled*, och man kan anta att det redan då fanns bofasta människor där som lotsade främmande sjöfarare.

Färjan mellan Furusund och Köpmanholm. Foto Ad Meskens. Eget arbete, CC BY-SA 4.0, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=72086948>

Hur namnet *Yxlan* uppkommit vet man inte säkert. Forskare har bland annat försökt härleda det ur trädnamnet "Oxel" och ur de fornsvenska orden för "skopa" och "smalt sund". På 1500-talet skrevs öns namn "Yxlöön" och "Yxelön", medan byn *Yxlö* skrevs "Öxla" och "Öxlöö". På 1700-talet fick ön och byn sin nuvarande stavning.

De första besökarna var säkert jägare/fiskare som tillfälligt besökte ön. Så småningom såg man möjligheten att kunna bo och leva där. Med dagens strandlinje kan byarnas lägen dock synas märkliga – detta gäller främst *Yxlö*. På vikingatiden låg strandlinjen cirka 4–5 m högre, och terrängen gav då andra förutsättningar för att etablera en bosättning. Bra hamnläge, tillgång på fiskevatten och möjlighet till odlingsmark var viktiga faktorer vid val av bosättningsplats.

Vid Kolsvik fanns en trygg havsvik som låg skyddad från insyn och stormar bakom ett 20 m högt berg. I *Yxlö* utgjorde dagens lilla insjö (Maren) en del av *Yxlöviken* och måste ha varit en utmärkt hamnvik. Viken vid *Alsvik* skar mycket djupare in på ön och även här hade man ett gott skydd för väder och vind. Vid *Vagnsunda* fanns ett sund som förband *Furusundsleden* med *Blidösund*. På dessa fyra platser slog sig människor ner.

Från 1500-talet kan vi lättare följa byarnas utveckling i olika historiska dokument. *Köpmanholm* var utmärkt till *Yxlö* och *Kolsvik*. Att det inte blev motsvarande bybildning här beror sannolikt på platsens strategiska läge intill segelleden till Stockholm. Här var det liv och rörelse med sjöfolk som låg och väntade på lotsning och rätt vind. Vi kan förmoda att det var lite av en marknadsplats här, och redan på 1600-talet etablerades ett gästgiveri i *Köpmanholm*.

1953 fick Furusund fast landförbindelse och året därpå startade färjeleden över till Köpmanholm. Nu blev det mycket enklare att ta sig ut till Yxlan och fritidsbebyggelsen började ta fart.

Idag finns det cirka 400 året-runtboende på Yxlan och 800 fastigheter som är taxerade för fritidsboende. Under sommaren kan man då räkna med att ön befolkas av ungefär 2000–3000 människor.

Modell av Roslagssluven Greta Linnea. Foto Sjöhistoriska Muséet.

Greta Linnea byggdes på Yxlan

Roslagssluven *Greta Linnea* byggdes i Vagnsunda på södra Yxlan 1920–21 av båtmästare Jan Erik Jansson. Hon var 18,34 m lång och 6,75 m bred och kunde lasta hela 57 ton. Denna vackra vedjakt kom att bli den sista genuint byggda jakten i Roslagen.

Vid förra sekelskiftet fanns det gott om dessa fraktseglande båtar i Roslagen. Var 20:e minut lade en seglande skuta till vid någon av Stockholms kajer. Vedjaktema var lastade med ved till stadens alla kakelugnar och vedspisar.

1935 riggade man av *Greta Linnea* och försåg henne med motor – segelfartygens tid var snart förbi. Efter många år som stolt fraktare i Roslagsvattnen fick *Greta Linnea* sluta sina dagar som fyllning i en hamnpir.

Yxlans optiska telegraf

Den optiska telegrafen, som finns bevarad i Furusund, utgjorde en station i en optisk telegraflinje som sträckte sig från Åland och Gävle i norr till Stockholm och vidare till Landsort i söder. Ursprungligen placerades en station på berget ovanför färjeläget i Köpmanholm, men 1836 flyttades denna till Furusund. På det

Optiska telegrafen i Furusund.
Foto Telegrafstyrelsen.

30 m höga Telegrafberget, söder om Yxlö brygga, fanns ytterligare en station i kedjan.

Det tog cirka sju minuter att skicka ett meddelande härifrån till huvudstaden

via sex ytterligare stationer. Genom att vinkla tio luckor i olika kombinationer kunde man skicka totalt 1 024 olika meddelanden.

År 1837 öppnades telegrafen även för privattelegram, efter att tidigare ha varit reserverad för officiella och militära meddelanden. Detta blev ursprunget till det första statliga företaget i världen – Telegrafverket – som upplät telegrafnätet för enskild korrespondens.

År 1871 upphörde telegraflinjen och ersattes av den elektriska telegrafen. Den nya telegrafen var en revolution, eftersom man nu kunde skicka meddelanden oberoende av väder och tidpunkt på dygnet – dåtidens internetrevolution!

Den stora händelsen

Sommaren 1719 drabbades Roslagen, inklusive Yxlan, av en dramatisk händelse. För att tvinga svenskarna till en fredsuppgörelse efter Karl XII:s död ville den ryske tsaren Peter ”den store” visa sin styrka genom att anfalla svenska ostkusten. Den 11 juli angjorde över hundra ryska galärer, under befäl av amiral Apraxin, den svenska kusten vid Söderarm. Ombord på fartygen fanns över 25 000 man.

När skärgårdsborna upptäckt den fientliga armadan tändes vårdkasarna runt om på öarna som varning till befolkningen. Yxlan hade vid denna tidpunkt sannolikt två vårdkasar, en på Kasholmen i Köpmanholm och en på Kasberget i Alsvik. Vi kan anta att dessa båda kasar nu sattes i brand för att befolkningen skulle hinna sätta sig i säkerhet. Den 13 juli styrde ett stort antal av de ryska galärerna ner i Blidösund och brände och skövlade alla hus och gårdar i Kolsvik, Yxlö, Alsvik, Vagnsunda och Köpmanholm. Soldaterna hade order att låta befolkningen löpa, men boskapen dödades och hamnade i fiendens grytor. Skräckslagna gömde sig skärgårdsborna i skogarna, medan soldaterna på några timmar förstörde det människorna mödosamt byggt upp under många generationer.

Rysk galär 1720.
Målning av
Ferdinand Victor
Perrot. Ryska centrala
marinmuséet,
St Petersburg.

Detta kom att bli Yxlans stora tribut till krigarkonungens krigståg i fjärran länder. Ur detta elände reste sig sedan den fattiga befolkningen och lade grunden till den skärgårdsidyll som dagens besökare njuter av.

Lotsarnas ö och fyren Yxlan

Så länge det funnits fastboende på Yxlan kan man anta att befolkningen hjälpt sjöfarare att segla i den svårnavigerade skärgården. Det tidigaste dokumentet för detta är den danska seglingsbeskrivningen från 1200-talet, "Kung Valdemars segelled". Man antar att de öar som omnämns i beskrivningen också kunde erbjuda lotshjälp – eller ledsagare, som dessa personer kallades då.

Yxlans strategiska läge gjorde att man på 1600-talet inrättade en lotsstation i Köpmanholm – en epok som varade ända fram till 1996, då lotsarna flyttades över till Kapellskär. Som mest arbetade ett 20-tal lotsar på ön.

Idag finns en fast fyr på Yxlan som lotsar de sjöfarande – fyren *Yxlan* vid inloppet till Vagnsundaviken. *Yxlan* kan ses som symbol för öns tidigare lotstraditioner. Fyren är ett välkänt sjömärke för många fritidsseglare, och den uppmärksamme Ålandsresenären hinner kanske också uppfatta fyren när Ålandsfärjan passerar Yxlan.

Richard Åkerberg

Fyren Yxlan. Foto DE Fyrwiki. Tillgängligt under Attribution-ShareAlike 3.0 Unported.

Mellan hågg & syren 2025

Tredje året

Vi, *Luna Rossa* och *Eugenie*, avseglar måndag den 26 maj från Skarholmen med delmål Rosersberg, följande dag försöker vi passera Stockholm till saltsjön. När vi passerat Danviksbron beslutar vi om natthamn.

Luna Rossa. Foto Kurt Sjöberg.

De senaste åren har färden efter Stockholm gått via Skurusundet, eftersom det passar bra att bunkra diesel vid sjömacken där.

Kommande dagars färder bestäms av väder och vind, med mål som den här tiden på året är garanterat glesökt.

Att få se skärgården den här årstiden är ett privilegium!

Den 6 juni planerar vi att fira nationaldagen i Vaxholm och lyssna på deras duk-tiga kyrkokör. Efter Vaxholm löser vi upp eskadern.

Om någon eller några vill ansluta till eskadern så går det bra vid något av delmålen eller på vägen.

Om du vill följa med, är du välkommen att anmäla dig till *Kurt Sjöberg* 070-593 09 04, helst innan den 20 maj.

Varför seglar vi, egentligen?

”Men du, varför seglar vi?”

Jag behövde inte tänka efter länge.

”Det är väl självklart. Frihet och äventyr, ja du vet.”

”Nja, så enkelt är det inte. Det är nog olika för olika seglare. Vi känner ju till exempel en del som kappseglar, det är kanske äventyr ibland men inte så mycket frihet precis.”

Jag insåg att det låg något i tanken.

Där kommer det in andra saker, hårt arbete kanske, taktik och detaljtrim.

Andra lockas av tekniken i båtar. Vi har mer och mer elektronik och datorer. Ett bekymmer för en del, jättekul för andra. Det finns alltid något att fixa, något nytt att skaffa.

”Kommer du ihåg den där båten vi mötte ifjol i Mälaren, som hade monterat en sjövattdusch på ankarkättingen? Supersmart, och han hade säkerligen haft kul när han byggde den”.

Det är samma sak med skötseln av båten. Är det ett bekymmer som man undviker så mycket man kan eller en njutning på våren? Men visst är det fint när man knyter loss presenningen första gången och låter båten börja få återgå till sitt vanliga jag?

I somras hade vi med ett sjuttonårigt barnbarn. När han fattat att man kontrollerar flera ton båt med en rorkult ville han inte släppa den på tre dagar. ”Jag vill känna havets vrede!” sa han. Nå, vi kunde bjuda på en dimbank utanför Kapellskär, men inte så mycket mer.

”Och så känner vi några som gärna gör långa dagsetapper, för att komma fram till en hamn och leta sig upp till en välförtjänt öl på bryggpuben. Det är en helt annan drivkraft.”

”Jo”, sa jag, ”det är väl lite som när vi kom fram mitt i natten till Ventspils och ledade oss så småningom in genom en stor industrihamn in i en kolsvart gästhamn. Någon pub var inte öppen, men vi skålade i en liten rom. Välförtjänt, kändes det.”

Navigeringen är inte så svår på en sån resa. Rakt fram över havet tills man är framme. Men att leta sig fram bland öar och grynnor där man inte har varit

Fönster mot havet.

förut, det är något annat. Jättekul för en del, något helt annat än långa etapper eller tävlingar.

”Där ser du, det är inte så självklart vad det är som lockar med segling. För mig är det att komma ut i naturen. Att ha så mycket natur nära inpå sig. Och kunna bada ofta. Vad är ditt bästa?”

Jag tänkte efter en stund. Jag tänkte på att glida in i en stilla vik, låta ankaret försiktigt gå ner i vattnet. Att börja fundera över middagen. Att se om vi har några rester som går att ge en ny skepnad. Att se vad som återstår av förråden, vi har det vi har, det är långt till affärer. Att hitta en kall öl. Att känna ett lugn som sprider sig, både över båten och oss själva.

Högt sa jag: ”En obruten horisont. En bidevindsbog rakt ut. Lite för mycket segel uppe. Vatten som forsar över lä reling, att behöva duka för vågor som stänker tvärs över hela båten. Det är livet, äventyr och frihet.”

Jag möttes bara av tystnad. Möjligen ett höjt ögonbryn, och ett svagt småleende. Jag blev nog inte trodd.

Text Lennart Beckman. Foto Maria Kronander.

90 SVENSK
KONTO INSÄMLINGS
KONTROLL

Swisha till

123 129 50 21

Människor i **Ukraina** flyr för sina liv.
De behöver akut nödhjälp.
Swisha idag!

Sverige för
UNHCR
FN:s flyktingorgan

Svenska Kryssarklubben
Uppsala-Roslagskretsen

Hemsida och e-postlista

Uppsala-Roslagskretsen har hemsida, facebook-sida och utskick av påminnelser till klubbafnarnar, seglingar etc via e-post. Hemsidan hittar man antingen via riksföreningens sida www.sxk.se eller direkt på www.sxk.se/uppsala-roslagskretsen. Påminnelser via e-post kommer inför varje programkväll och några andra tillfällen under året till alla som har anmält sin e-postadress till kretsen.

Både hemsidan och e-postlistan sköts av *Jan Simonson*, och vill du anmäla dig till kretsens e-postlista är det honom du ska kontakta via jan.simonson@sxk.se

Följ Svenska Kryssarklubben

På Svenska Kryssarklubbens kanaler på Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter och Youtube samt på hemsidan www.sxk.se och i appen Kryssarklubben kan du finna information om verksamheten och tips om hur du kan utveckla ditt båtliv.

Läs Nytt från Uppsala-Roslagskretsen på din skärm!

Om du inte längre vill få de tryckta kretstidningarna i brevlådan, ska du anmäla din postadress *och* e-postadress till redaktören, per.nilson@sxk.se. Då får du i stället ett mejl varje gång som ett nytt nummer finns att ladda hem från kretsens hemsida. Bra för miljön – och kretsen sparar tryck- och portokostnader!

Annonsera i Nytt från Uppsala-Roslagskretsen

Tidningen utkommer med tre nummer per år, i början av januari, april (endast digitalt) och oktober. För information om annonsering och annonspriser, kontakta per.nilson@sxk.se. Kretsmedlemmar får annonsera gratis om båtprylar etc.

Nytt från Uppsala-Roslagskretsen utkommer i januari, april och oktober och är medlemsblad för

Svenska Kryssarklubben, Uppsala-Roslagskretsen

c/o Bo Nordlund

Orphei Drängars Plats 5

75311 UPPSALA

e-post: uppsala-roslagskretsen@sxk.se *hemsida:* www.sxk.se/uppsala-roslagskretsen

plusgiro: 17 10 94-6

ordförande: Ebbe Johnson, carlebbe@hotmail.com

Material till tidningen skickas till per.nilson@sxk.se. Bild kan mejlas som separat bifogad jpg-fil, *inte* infogad i ett dokument. Bildfilens upplösning minst 300 dpi.

Framsida: Murar och lavar på fyrön Märket, Ålands hav. Foto Lennart Beckman.

Du blir snabbt nedkyld
i vattnet. Omedelbara
reaktionen kan vara att
andningen låser sig helt,
eller att du tappar om-
dömet. Snart börjar du
förlora kroppsvärme.

Du kan bli hjälplös på
några minuter.

Att alltid ha flytvästen på borde vara en självklarhet. Har du dessutom din telefon i ett vattentätt mobilfodral ökar du din chans att få snabb hjälp. Sjöräddningssällskapet medverkar i cirka 90 procent av all sjöräddning och vi gör det utan bidrag från staten. Men för att kunna fortsätta behöver vi ditt stöd. Hjälp oss hjälpa dig. Ge gärna en gåva eller bli medlem på sjoraddning.se

Avsändare:
Svenska Kryssarklubben
Uppsala-Roslagskretsen
c/o Bo Nordlund
Orphei Drängars Plats 5
75311 UPPSALA

Signilskär. Foto Andreas Rönnberg.

Vi trycker nästa nummer!

Nr 3 2025 av denna tidning kommer som vanligt att tryckas på papper. Tidningen kommer även att läggas ut för nedladdning på kretsens hemsida www.sxk.se/uppsala-roslagskretsen. De kretsmedlemmar som valt bort papperstidning kommer att få ett mejl så fort som de kan ladda hem sin tidning från hemsidan.